

Karolina Wojtyna

Studentka Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej
im. ks. B. Markiewicza w Jarosławiu

karolinawojtyna20@gmail.com <https://orcid.org/0000-0003-1288-9604>

DOI: <https://doi.org/10.52934/eto.138>

Wykorzystywanie technologii IT w edukacji uczniów klas I–III w ocenie nauczycieli i rodziców

*The use of IT technologies in the education of students
in grades I–III as assessed by teachers and parents*

Abstrakt: Czy konieczność podjęcia nauczania zdalnego była dużym zaskoczeniem dla nauczycieli? Czy potrafili poradzić sobie z nowoczesną technologią i sprostać oczekiwaniom uczniów i całego społeczeństwa? Poszukując odpowiedzi na te podstawowe dzisiaj pytania przeprowadzono sondaż opinii wśród nauczycieli i rodziców uczniów z klas I–III szkoły podstawowej. Uzyskane wyniki potwierdzają, że mimo pewnych trudności napotykanym w trakcie realizacji zadań dydaktycznych, nauczyciele zdali trudny dla nich egzamin.

Słowa kluczowe: nauczanie zdalne, technologie IT, nauczyciele klas I–III

Abstract: Was the necessity to start distance learning a big surprise for teachers? Were they able to cope with modern technology and meet the expectations of students and the whole society? Looking for answers to these basic questions today, an opinion poll was conducted among teachers and parents of students from grades 1–3 of primary school. The obtained results confirm that, despite some difficulties encountered in the implementation of the didactic tasks, the teachers passed an exam that was difficult for them.

Keywords: distance learning, IT technologies, teachers of grades 1–3

Wprowadzenie

W literackim, obrazowym ujęciu można przyrównać platformę zdalnego nauczania do nowoczesnego wielopokojowego mieszkania. Użytkownik sam projektuje jego wnętrze. Zanim przystąpi do pracy, musi go dokładnie obejrzyć i poznać każdy jego zakamarek. Podstawowym środowiskiem nauczania w e-learningu jest platforma edukacyjna, która umożliwi projektowanie, tworzenie i prowadzenie kursów on-line z poziomu przeglądarki internetowej (Przybyła, Ratalewska 2017). Pragnąc poznać, jak nauczyciele radzą sobie w trudnym okresie konieczności nauczania zdalnego z wykorzystywaniem nowoczesnych technologii IT, podjęto za pośrednictwem Internetu badania sondażowe, w ramach których sformułowano m.in. następujące problemy badawcze:

- a) Jakie platformy internetowe wykorzystywane są podczas nauki zdalnej?
- b) Jak oceniane są kompetencje dydaktyczne nauczycieli do prowadzenia zajęć lekcyjnych zdalnie?
- c) Jak oceniane są warunki organizacyjne i techniczne do realizacji zajęć zdalnych?

W ankiecie wzięło udział 70 nauczycieli, 80 rodziców uczniów klas I-III.

1. Platformy wykorzystywane podczas nauki zdalnej

Poszukując odpowiedzi na pierwsze pytanie problemowe, zebrano i przeanalizowano odpowiedzi respondentów dotyczące liczby i rodzajów wykorzystywanych do pracy zdalnej platform internetowych. Wyniki sondażu wykonanego techniką ankietową zaprezentowano w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba platform internetowych wykorzystywanych przez nauczycieli podczas nauki zdalnej

Liczba odpowiedzi	Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%
Liczba platform										
1-2	55	79	15	75	40	80	25	83	30	75
Więcej	15	21	5	25	10	20	5	17	10	25

Źródło: opracowanie własne.

Kolejna tabela zawiera wyniki dotyczące tej kwestii uzyskane w wywiadzie z rodzicami. Za interesujące uznano bowiem poznanie tego, czy rodzice

orientują się w szczegółowych rozwiązaniach organizacyjnych stosowanych przez nauczycieli

Tabela 2. Liczba platform internetowych wykorzystywanych przez nauczycieli podczas nauki zdalnej wg rodziców

Liczba odpowiedzi Liczba platform	Ogółem		Podstawowe		Zawodowe/ średnie		Wyższe		Miasto		Wieś	
	R = 80	100%	R = 10	100%	R = 50	100%	R = 20	100%	R = 30	100%	R = 50	100%
1-2	62	78	7	70	40	80	15	75	21	70	41	82
Więcej	18	22	3	30	10	20	5	25	9	30	9	18

Źródło: opracowanie własne.

Uzyskane wyniki potwierdziły, że rodzice są w miarę dobrze zorientowani w działaniach nauczycieli, czego dowodem była m.in. duża zgodność ich odpowiedzi z deklaracjami samych nauczycieli.

Kolejne pytanie ankietowe zadane zarówno nauczycielom, jak i rodzicom uczniów dotyczyło tego, które platformy są wykorzystywane przez nauczycieli. Wyniki zamieszczono w tabelach nr 3 i 4.

Tabela 3. Platformy wykorzystywane podczas nauki zdalnej (deklaracje nauczycieli)

Osoby Platformy	Ogółem	%	Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
			N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%
Microsoft Teams	45		15	45	30	60	20	60	25	53
Skype	30		15	45	15	30	13	33	17	37
Zoom	8		3	15	5	10	2	7	6	10

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Tabela 4. Platformy wykorzystywane podczas nauki zdalnej wg rodziców

Ankietowani Platformy	Podstawowe		Średnie		Wyższe		Miasto		Wieś	
	R = 10	100%	R = 50	100%	R = 20	100%	R = 30	100%	R = 50	100%
Microsoft Teams	6	60	45	90	17	75	28	90	40	78
Skype	4	20	4	8	5	20	3	7	10	18
Zoom	2	20	1	2	1	5	2	3	2	4

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Według ankietowanych najczęściej wykorzystywaną do nauczania zdalnego platformą jest Microsoft Teams. Wskazało na nią 45 nauczycieli oraz 68 rodziców. W tym przypadku wystąpiła również zgodność poglądów rodziców uczniów z deklaracjami nauczycieli.

Powszechnie wiadomym jest, że nauczanie zdalne wymaga znacznego wysiłku – przygotowania się do zajęć nie tylko uczniów, ale również samych nauczycieli. Za interesujące uznano więc poznanie liczby godzin poświęconych na to przygotowanie. Wyniki zaprezentowano w tabeli 5.

Tabela 5. Liczba godzin na przygotowanie się do zajęć deklarowana przez nauczycieli

Liczba odpowiedzi Liczba godzin	Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%
4 godz.	15	21	5	25	10	20	6	20	9	23
3 godz.	42	60	12	60	30	60	20	67	22	55
2 godz.	9	13	2	10	7	14	1	3	8	20
1 godz.	4	6	1	5	3	6	3	10	1	2

Źródło: opracowanie własne.

Często w obiegowych opiniach wyrażany jest pogląd, że praca nauczyciela to w zasadzie kilka godzin lekcyjnych w ciągu dnia. Pomija się zupełnie fakt, że chcąc rzetelnie przeprowadzić każde trwające 45 minut zajęcia, należy poświęcić niejednokrotnie wiele godzin na wybór i skompletowanie niezbędnych materiałów i pomocy dydaktycznych, konstruowanie zadań oraz testów utrwalających i sprawdzających wiedzę uczniów. Czy wszyscy rodzice są tego

świadomi? Poglądy rodziców na ten temat ilustrują wyniki badań zamieszczone w tabeli 6.

Tabela 6. Liczba godzin przeznaczona przez nauczycieli na przygotowanie się do zajęć wg rodziców

Liczba odpowiedzi	Ogółem		Podstawowe		Zawodowe/ średnie		Wyższe		Miasto		Wieś	
	R = 80	100%	R = 10	100%	R = 50	100%	R = 20	100%	R = 30	%	R = 50	100%
Ilość godzin												
4 godz.	2	2	0	0	2	4	0	0	0	0	2	4
3 godz.	6	7	1	10	3	6	2	10	2	7	4	8
2 godz.	62	78	7	70	40	80	15	75	22	73	40	40
1 godz.	10	13	2	20	5	10	3	15	6	20	4	8

Źródło: opracowanie własne.

W czasach nauczania zdalnego nauczyciele w ramach przygotowania się do zajęć zdalnych musieli dodatkowo opracować szereg niezbędnych pomocy dydaktycznych w postaci prezentacji komputerowych, filmów, nagrań. Istotny wpływ na długość poświęcanego czasu miała indywidualna sprawność w posługiwaniu się sprzętem komputerowym, jakość tego sprzętu i odpowiedniego oprogramowania. Należy w tym miejscu także wspomnieć, że również uczniowie mieli początkowo rozmaite trudności we właściwym przygotowaniu się do zajęć, których pokonywanie zabierało im sporo czasu oraz energii. Analiza uzyskanych wyników pozwala zauważyć m.in., że rodzice nie orientują się w pełni w tym jak wiele czasu i wysiłku wymaga od nauczyciela przygotowanie się do zdalnych zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

2. Ocena kompetencji nauczycieli do prowadzenia zajęć dydaktycznych zdalnie

Pandemia, zamknięcie szkół, konieczność podjęcia nauczania zdalnego stały się dużym zaskoczeniem dla uczniów, ich rodziców, nauczycieli i całego społeczeństwa. Stosunkowo szybko jednak wszyscy mimo początkowo wielu narzekania pogodzili się z nową sytuacją i zajęcia szkolne prowadzone przez Internet stały się czymś normalnym, powszechnie akceptowanym. Mimo obaw większość nauczycieli szybko opanowała niezbędne umiejętności wykorzystywania technologii IT, co pozwoliło im uznać się za osoby wystarczająco

kompetentne do pracy w nowych warunkach. Samooceny respondentów zebrane w trakcie badań zamieszczono w tabeli 7.

Tabela 7. Samoocena posiadanych kompetencji dydaktycznych nauczycieli do prowadzenia nauczania zdalnego

Ocena \ Liczba odpowiedzi	Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%
Wysokie	37	53	7	35	30	60	12	40	25	62
Wystarczające	27	38	12	60	15	30	14	47	13	33
Nie w pełni wystarczające	6	9	1	5	5	10	4	13	2	5

Źródło: opracowanie własne.

O ocenę nauczycielskich kompetencji do pracy dydaktyczno-wychowawczej w warunkach pandemii poproszono także rodziców uczniów. Zebrane informacje zamieszczono w tabeli 8.

Tabela 8. Ocena rodziców kompetencji dydaktycznych nauczycieli

Poziom \ Liczba odpowiedzi	Ogółem		Podstawowe		Zawodowe/ średnie		Wyższe		Miasto		Wieś	
	R = 80	100%	R = 10	100%	R = 50	100%	R = 20	100%	R = 30	100%	R = 50	100%
Wysokie	16	20	3	30	10	20	3	15	6	20	10	20
Wystarczające	57	71	5	50	35	70	17	85	22	73	35	70
Nie w pełni wystarczające	7	9	2	20	5	10	0	0	2	7	5	10

Źródło: opracowanie własne.

Według dosyć zgodnych ocen osób ankietowanych nauczyciele posiadają wysokie bądź wystarczające kompetencje dydaktyczne do prowadzenia zajęć w formie zdalnej. Potwierdza to też znany powszechnie fakt, że mimo wielu licznych formułowanych od lat krytycznych uwag pod adresem szkoły, rodzice w większości ufają nauczycielom – ich wiedzy i umiejętnościom pedagogicznym. W świetle uzyskanych wyników można twierdzić, że nauczyciele mimo pierwotnego zaskoczenia gwałtowną zmianą organizacji kształcenia poradzili

sobie w nowej rzeczywistości i wywiązali się ze swoich obowiązków w zadowalającym stopniu.

3. Warunki organizacyjno-techniczne do nauczania zdalnego

Niewątpliwy postęp – „skok technologiczny”, jaki wymusiła pandemia w procesie edukacji, spowodował, że gwałtownie wzrosło wśród nauczycieli zapotrzebowanie na różne formy doskonalenia zawodowego, w ramach których mogliby oni pogłębiać i rozwijać nowe umiejętności związane z wykorzystywaniem technologii IT. Odpowiedzi na pytanie, w jakich jego formach chcieliby w związku z tym uczestniczyć zamieszczono w tabeli 9.

Tabela 9. Postulowane przez nauczycieli formy doskonalenia kompetencji dydaktycznych

Formy	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Kursy	29	41	7	35	22	44	10	33	19	47		
Pokazy	33	47	8	40	25	50	12	40	21	53		
Szkolenia	8	11	5	25	3	6	8	27	0	0		

Źródło: opracowanie własne.

W zależności od stopnia swojego zaawansowania w wykorzystywaniu technologii IT nauczyciele deklarują gotowość uczestnictwa w kursach podnoszących stosowne kwalifikacje komputerowe oraz praktycznych pokazach wykorzystywania na lekcjach poszczególnych przedmiotów materiałów dydaktycznych dostępnych w sieci internetowej. Niewielki procent badanych zainteresowany był podjęciem podstawowych szkoleń w dziedzinie obsługi dostępnego sprzętu i oprogramowania. Należy podkreślić, że nauczyciele generalnie wskazują na chęć uczestnictwa w krótkich formach doskonalenia, których głównym celem jest opanowanie konkretnych umiejętności praktycznych, przydatnych w codziennej pracy zawodowej. Żaden z badanych nie deklarował chęci podjęcia dłuższej formy doskonalenia np. studiów podyplomowych czy studiów w kolejnej specjalności. W ramach prowadzonych badań starano się również poznać możliwości otrzymywania przez nauczycieli niezbędnego wsparcia w organizacji i realizacji nauczania zdalnego. W tym celu ankietowanych

zapytano m.in. o to, kto najczęściej i najskuteczniej pomagał im w organizacji zajęć w formie zdalnej, przygotował ich do prowadzenia lekcji oraz udzielał niezbędnego wszechstronnego wsparcia w trakcie ich realizacji. Wyniki przedstawiono w tabelach 10, 11, 12.

Tabela 10. Osoba, która pomaga ankietowanemu w organizacji zajęć zdalnych

Osoba	Liczba odpowiedzi		Ogółem		kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Dyrektor szkoły	17	24	4	20	13	26	7	23	10	25		
Inny nauczyciel	40	57	15	75	25	50	20	67	20	50		
Inne	13	19	1	5	12	24	3	10	10	25		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 11. Osoba, która wspierała ankietowanego w opracowaniu koncepcji zajęć w formie zdalnej

Osoba	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Dyrektor szkoły	3	4	0	0	3	6	2	7	1	2		
Inny nauczyciel	40	57	10	50	30	60	15	50	25	63		
Inne osoba	15	22	8	40	7	14	3	10	12	30		
Informatyk	12	17	2	10	10	20	10	33	2	5		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Osoba wspierająca w trakcie realizacji zajęć zdalnych

Osoba	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Dyrektor szkoły	58	83	18	90	40	80	25	83	33	82		
Urzędnik samorządu lokalnego	12	17	2	10	10	20	5	17	7	18		

Źródło: opracowanie własne.

Dla zdecydowanej większości nauczycieli osobami pomocnymi w organizacji i opracowywaniu koncepcji zdalnych zajęć edukacyjnych okazali się bliscy

współpracownicy – osoby z grona pedagogicznego oraz dyrektor placówki. Fakt ten dobrze świadczy o solidarności kadry, wzajemnym zrozumieniu i odpowiedzialności za jakość nauczania, a także o wysokich kompetencjach merytorycznych i społecznych nauczycieli. Współpraca i wzajemna pomoc wszystkich pracowników szkoły, nie tylko samych nauczycieli jest jednym z warunków utrzymywania zadowalającej jakości kształcenia. Do pomocy zaangażowane były, jak wskazują wyniki badań także osoby spoza szkoły – głównie informatycy, znajomi uczących, a także pracownicy samorządów lokalnych odpowiedzialni za edukację.

Jak powszechnie wiadomo nauczanie zdalne wymaga posiadania odpowiedniego sprzętu i oprogramowania komputerowego. Pozyskane w trakcie badań informacje uzyskane od nauczycieli i rodziców uczniów na temat tego, jakie urządzenia i jak często wykorzystują zamieszczono w tabelach 13, 14, 15.

Tabela 13. Urządzenia elektroniczne najczęściej wykorzystywane przez nauczycieli podczas zajęć zdalnych

Liczba odpowiedzi Urządzenia	Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%
Laptop/ komputer	51	73	16	80	35	70	17	57	34	85
Tablet	12	17	2	10	10	20	8	27	4	10
Telefon komórkowy	7	10	2	10	5	10	5	16	2	5

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 14. Urządzenia elektroniczne wykorzystywane najczęściej przez uczniów podczas zajęć zdalnych (deklaracje rodziców)

Liczba odpowiedzi Sprzęt	Ogółem		Podstawowe		Zawodowe/ średnie		Wyższe		Miasto		Wieś	
	R = 80	100%	R = 10	100%	R = 50	100%	R = 20	100%	R = 30	100%	R = 50	100%
Laptop/ komputer	53	66	5	50	38	76	10	50	13	43	40	80
Tablet	19	24	3	30	10	20	6	30	10	33	9	18
Telefon komórkowy	8	10	2	20	2	4	4	20	7	24	1	2

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z przewidywaniami wynikającymi z częstych obserwacji praktyki szkolnej potwierdziło się, że ankietowani najczęściej w swojej pracy wykorzystują laptopy bądź komputery stacjonarne. Jest to już dzisiaj sprzęt powszechnie dostępny, stosunkowo tani i niezbyt trudny w obsłudze nawet dla osób mało doświadczonych-dzieci, młodzież.

Zdecydowana większość nie korzysta z telefonów komórkowych – smartfonów, co w zasadzie nie jest zaskoczeniem z uwagi na czas trwania zajęć zdalnych, których śledzenie na małym ekranie tego urządzenia przez kilka godzin jest nie tylko dla nauczycieli, ale również dla uczniów szczególnie męczące i niezdrowe. O wiele wygodniej jest obserwować przebieg zajęć na znacznie większym ekranie laptopa czy komputera stacjonarnego. Telefony komórkowe i smartfony mogą służyć jako dodatkowa pomoc w rozmaitych sytuacjach awaryjnych, np. gdy zostanie zerwane połączenie internetowe pomiędzy którymś z uczniów, a nauczycielem.

Podczas badań ankietowani mieli także możliwość wskazania, z jakich przeglądarek internetowych korzystają w swojej pracy dydaktycznej na platformach e-learningowych. Ich odpowiedzi przedstawiono w tabeli 15.

Tabela 15. Przeglądarki internetowe z których korzystają nauczyciele

Przeglądarki	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	%	N = 40	100%		
Google Chrome	44	63	12	60	32	64	16	52	28	70		
Microsoft Edge	7	10	3	15	4	8	2	7	5	12		
FireFox	9	13	2	10	7	14	5	17	4	10		
Opera	5	7	2	10	3	6	5	17	0	0		
Vivaldi	5	7	1	5	4	8	2	7	3	8		

Źródło: opracowanie własne.

Jak wskazują uzyskane wyniki, badani wykorzystują głównie Google Chrome jako przeglądarkę internetową, w której szukają informacji niezbędnych im do prowadzenia zajęć oraz by zorientować się czy uczniowie znajdą dzięki niej informacje niezbędne do wykonania zadania domowego.

Ankietowani deklarowali także, że najrzadziej wykorzystują przeglądarkę internetową o nazwie Vivaldi. Prawdopodobnie spowodowane jest to tym, że jest ona stosunkowo trudna w obsłudze tak dla uczniów, jak i nauczycieli.

Pomimo tego, że nauczanie zdalne stało się faktem i uczestniczyła w nim zdecydowana większość uczniów, to nie odbywało się ono bez rozmaitych

zaskakujących niekiedy trudności i przeszkód. O tym, jakie miały one charakter, informują wyniki zebrane w tabelach 16 i 17.

Tabela 16. Najczęstsze trudności napotymane przez nauczycieli podczas korzystania z urządzeń elektronicznych w nauczaniu zdalnym

Problemy	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Szyb. transferu	35	50	10	50	25	50	18	60	17	42		
Aplikacja	12	17	5	25	7	14	2	7	10	25		
Udostępnianie treści	12	17	4	20	8	16	3	10	9	23		
Rozłączanie rozmów	11	16	1	5	10	20	7	23	4	10		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 17. Najczęstsze trudności napotymane podczas korzystania z urządzeń elektronicznych przez rodziców uczniów

Problemy	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Podstawowe		Zawodowe/ średnie		Wyższe		Miasto		Wieś	
	R = 80	100%	R = 10	100%	R = 50	100%	R = 20	100%	R = 30	100%	R = 50	100%		
Szyb. transferu	34	42	3	30	25	50	6	30	9	30	25	50		
Aplikacja	16	20	2	20	10	20	4	20	4	13	12	24		
Rozłączanie rozmów	30	38	5	50	15	30	10	50	17	57	13	26		

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki te potwierdzają, że najczęstsze problemy w nauczaniu zdalnym spowodowane były niewystarczającą szybkością transferu danych oraz jakością wykorzystywanego sprzętu komputerowego. Podczas wielogodzinnej pracy niższej klasy komputery przegrzewają się i ulegają różnym awariom. Pojawiają się wówczas trudności z udostępnianiem treści, funkcjonowaniem kamer i mikrofonów.

Wielu rodziców uczniów sygnalizowało trudności z wyposażeniem swoich dzieci w odpowiedniej jakości sprzęt do nauki zdalnej. Wynikają one – zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych – z braku wystarczających funduszy na zakup

dwóch lub trzech laptopów jednocześnie i opłacanie stosunkowo drogiego abonamentu za dostęp do tzw. szybkiego Internetu.

W okresie nauczania zdalnego wielokrotnie w różnych okolicznościach powtarzane były zapewnienia ze strony władz, że nauczyciele nie pozostają osamotnieni w realizacji nowych, trudnych i dla wielu z nich zaskakujących wyzwań. Na jakie formy wsparcia np. ze strony instytucji szkolnej mogli w rzeczywistości liczyć? Odpowiedzi na to pytanie zaprezentowano w tabeli 18.

Tabela 18. Formy wsparcia nauczycieli ze strony szkoły

Formy wsparcia	Liczba odpowiedzi		Ogółem		kontra-ktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Udostępnianie sal	9	13	2	10	7	14	5	17	4	10		
Udostępnianie sprzętu elektronicznego	44	63	12	60	32	64	16	52	28	70		
Pomoc informatyków	5	7	1	5	4	8	2	7	3	7		
Kursy, szkolenia nt. wykorzystywania platform w edukacji	7	10	3	15	4	8	2	7	5	13		
Pokazy, jak korzystać z danej platformy	5	7	2	10	3	6	5	17	0	0		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 19. Formy wsparcia nauczycieli w opinii rodziców

Formy wsparcia	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Podstawowe		Zawodowe/ średnie		Wyższe		Miasto		Wieś	
	R = 80	100%	R = 10	100%	R = 50	100%	R = 20	100%	R = 30	100%	R = 50	100%		
Udostępnianie sprzętu elektronicznego	53	66	5	50	38	76	10	50	13	43	40	80		
Pomoc informatyków	13	16	2	20	7	14	4	20	6	20	7	14		
Pokazy, jak korzystać z platformy	14	18	3	30	5	10	6	30	11	37	3	6		

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki badań wskazują jednoznacznie, że nauczyciele mogli liczyć na pomoc szkoły w otrzymaniu niezbędnego do prowadzenia zajęć sprzętu – komputerów odpowiedniej jakości. Sytuacja materialna wielu nauczycieli często nie pozwala na zakup komputerów najnowszej generacji i niezbędnego ich oprogramowania, dlatego wsparcie szkoły w tym zakresie należy ocenić bardzo pozytywnie. Wypożyczenie niezbędnego nauczycielowi do prowadzenia zajęć zdalnie sprzętu odbywało się zawsze na określonych, rygorystycznie przestrzeganych zasadach. O tym, jakie to były zasady, informują dane uzyskane w ankiecie i zamieszczone w tabeli 20.

Tabela 20. Główna zasada obowiązująca nauczycieli wypożyczających sprzęt szkolny

Zasady	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Kontra-ktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Na ściśle określony czas	41	59	11	55	30	60	19	64	22	55		
Zakaz instalowania własnego oprogramowania	8	11	1	5	7	14	7	23	1	2		
Zakaz wykorzystywania do celów prywatnych	18	26	8	40	10	20	3	10	15	38		
Obowiązek zwrotu na każde żądanie dyrektora	3	4	0	0	3	6	1	3	2	5		

Źródło: opracowanie własne.

W ramach prowadzonych badań poproszono także nauczycieli o dokładne wskazanie tych pomocy, z których korzystają najczęściej w trakcie zajęć zdalnych. Uzyskane informacje zamieszczono w tabelach 21 i 22.

Tabela 21. Pomoce dydaktyczne wykorzystywane przez nauczycieli

Pomoce dydaktyczne	Liczba odpowiedzi		Ogółem		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 70	100%	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Prezentacje Power Paint	37	53	7	35	30	60	18	60	19	47		
Filmy edukacyjne	5	7	3	15	2	4	5	17	0	0		
Karty pracy	23	33	8	40	15	30	6	20	17	43		
Bez pomocy dydaktycznych	5	7	2	10	3	6	1	3	4	10		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 22. Pomoce dydaktyczne najczęściej wykorzystywane przez nauczycieli

Pomoce dydaktyczne	Liczba odpowiedzi		Kontraktowy		Mianowany/ Dyplomowany		Miasto		Wieś	
	N = 20	100%	N = 50	100%	N = 30	100%	N = 40	100%		
Prezentacje Power Paint	8	40	30	60	18	57	20	47		
Filmy edukacyjne	4	15	2	4	5	17	1	3		
Karty pracy	8	35	15	30	6	20	17	40		
Bez pomocy dydaktycznych	3	10	3	6	2	6	4	10		

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Nauczyciele zwykle starają się korzystać z takich pomocy, które są najatrakcyjniejsze dla uczniów, a ci – jak wskazują wyniki licznych obserwacji praktyki szkolnej – zdecydowanie wolą np. prace z kartami pracy zamiast oglądania filmów edukacyjnych. Aktywność własna ucznia sprzyja efektywności nauczania – wyzwala pozytywne emocje, rozwija zainteresowania, ciekawość, wpływa korzystnie na zapamiętywanie zdobywanej wiedzy oraz jej operatywność. Nauczyciele zwykle są tego w pełni świadomi, dlatego czynią wiele starań, by zajęcia były atrakcyjne, aktywizujące, pobudzające uczniów do refleksji i twórczości.

Podsumowanie

Obserwacja realiów życia społecznego oraz wyniki badań własnych wyraźnie potwierdzają, że mimo napotykania licznych trudności polska szkoła „odnalazła się” w nowej rzeczywistości. Lekcje odbywały się regularnie, uczniowie poznawali nową wiedzę zgodnie z obowiązującymi programami nauczania, nauczyciele stosunkowo szybko opanowali bądź uzupełnili niezbędne umiejętności związane z wykorzystywaniem technologii IT w procesie nauczania, rodzice w większości aktywnie włączali się w działania edukacyjne, wspierając swoje dzieci i pośrednio nauczycieli. Na razie trudno jeszcze jednoznacznie ocenić, w jakim stopniu nauczanie zdalne wpłynęło na zmianę – jak się przypuszcza obniżenie – efektywności kształcenia, ale istotnym jest to, że mimo kryzysu nie nastąpiła zapaść szkolnictwa, a kadra pedagogiczna i władze oświatowe nie okazały się bezradne. Ewentualne braki w zdobytej wiedzy uczniowie zwłaszcza młodszych klas potrafią uzupełnić z pomocą nauczycieli w stosunkowo krótkim czasie. Dzisiaj można z dużym prawdopodobieństwem twierdzić, że kryzys pandemiczny zmobilizował nauczycieli i dyrektorów placówek szkolnych do intensywnego rozwijania oraz pogłębiania kompetencji informatycznych, organizacyjnych, metodycznych, a szkoła, która często jest poddawana bardzo ostrej krytyce, nadal znajduje się w centrum zainteresowania i mimo wszystko cieszy się dużym zaufaniem i szacunkiem społecznym.

References

- Geex. (2020). *Przewodnik po aplikacji Microsoft Teams*. <https://geex.x-kom.pl/lifestyle/przewodnik-po-aplikacji-microsoft-teams/> (dostęp: 07.07.2021).
- GOD DAG.PL. (2021). *Opis programu Zoom*. <https://goddag.pl/opis-programu-zoom/> (dostęp: 07.07.2021).
- Przybyła, W., Ratalewska, M. (2012). *Poradnik dla projektujących kursy e-learningowe*. Krajowy Ośrodek Wpierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej.
- Skype Support. (2021). *Co to jest Skype?* <https://support.skype.com/pl/faq/FA6/co-to-jest-skype> (dostęp: 07.07.2021).
- Wedel-Domaradzka, A., Raczyńska, A. (2013). *Jak skutecznie prowadzić zajęcia na platformie edukacyjnej? Poradnik*. Krajowy Ośrodek Wpierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej.